

Kijk, de kerk!

Neil Pugmire

Kijk, de kerk!

100 manieren om de zichtbaarheid
van de lokale kerk te vergroten

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council® (FSC®) draagt.

Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

www.uitgeverijboekencentrum.nl

www.protestantsekerk.nl

Deze uitgave kwam tot stand in samenwerking met de Protestantse Kerk in Nederland.

**Protestantse
Kerk**

Oorspronkelijke uitgave: Neil Pugmire, *100 Ways to get your church noticed* (revised and expanded edition), in 2014 verschenen bij Church House Publishing

© Neil Pugmire 2014

Nederlandse vertaling: Henk Fonteyn

Ontwerp omslag: Bram Dijkstra-Geuze/Vernuftige Werken

Illustraties binnenwerk: James Holt

Foto's binnenwerk: Neil Pugmire en Peter Langdown

Opmaak binnenwerk: Mulder van Meurs

ISBN 978 90 239 7100 9

NUR 814

© Nederlandse uitgave: 2016 Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer
Alle rechten voorbehouden.

Inhoud

Voorwoord	13
Inleiding	15
Strategie	24
1. Richt een werkgroep Communicatie op	24
2. Ontwikkel een communicatiestrategie en zorg dat u <i>up to date</i> blijft	27
3. Bedenk met welke vormen van kerkelijke communicatie u beter kunt stoppen om ruimte te maken voor nieuwe initiatieven	34
Identiteit	36
4. Wat is eigenlijk uw kerkelijke identiteit, hoe wilt u bekend staan? Laat daar een passend logo bij ontwerpen	36
5. Gebruik uw nieuwe logo op alle kerkelijke publicaties en bij elk persbericht	42
6. Probeer met alle andere plaatselijke kerkgemeenschappen samen tot één logo te komen, om daarmee uw onderlinge verbondenheid te benadrukken	43
Kerk in beeld	46
7. Zoek iemand die goede foto's en filmopnamen kan maken van alles wat met de kerk te maken heeft	46
Het gebouw (de buitenkant)	51
8. Werk waar mogelijk aan een moderne uitstraling van het kerkgebouw	51
9. Plaats, met toestemming van de lokale autoriteiten, langs alle grote toegangswegen van uw woonplaats een bord dat de weg naar de kerk wijst	54

- 10. Probeer het kerkgebouw doordeweeks zoveel mogelijk open te stellen 54
- 11. Zorg voor een ‘Welkom, de kerk is open!’-blikvanger, zodat voorbijgangers weten dat ze terecht kunnen 56
- 12. Zorg ervoor dat de buitenzijde van de kerk er sfeervol en uitnodigend uitziet! 57
- 13. Kondig speciale activiteiten aan met een groot spandoek of een vlag aan de toren of het dak 59

Het gebouw (de binnenkant) 62

- 14. De toegang en de hal moeten uitnodigend zijn – dat vraagt misschien wat interne aanpassingen 62
- 15. Zorg voor een team vrijwilligers die als gastvrouw of gastheer discreet aanwezig zijn 64
- 16. Richt een koffiehoeke in en zorg voor een boekentafel of boekwinkeltje 65
- 17. Bekijk eens kritisch wat het zitgedeelte van uw kerk uitstraalt naar bezoekers 68
- 18. Zorg dat er in de kerk plekken zijn waar mensen zich vrij voelen om te bidden of in stilte te mediteren 70
- 19. Maak een folder met gebedssuggesties 71

Locaties 73

- 20. Denk na over meerdere ontmoetingsplaatsen voor gemeenteleden 73
- 21. Start met kerkelijke vieringen in die wijken van uw woonplaats waar (nog) geen kerk is 74
- 22. Bespreek de mogelijkheid om gemeentekringen te vormen op basis van gedeelde belangstelling 77
- 23. Organiseer van tijd tot tijd een viering in de openlucht 80
- 24. Probeer in overleg met de kroegbaas eens een informele kerkdienst in een plaatselijk café te houden 82

Publiciteit aan de buitenzijde van de kerk 85

- 25. Plaats de mededelingenborden daar waar voorbijgangers ze ook daadwerkelijk kunnen zien 85
- 26. Geef uw mededelingenborden een eigentijdse, levendige uitstraling 86

- 27. Zorg voor een display met een ruit ervoor waarin posters
gehangen kunnen worden 90
- 28. Publiceer de contactmogelijkheden met de dienstdoende
predikanten en pastores 92
- 29. Publiceer het adres van de kerkelijke website of de QR-code 93
- 30. Maak gebruik van een elektronische display of een
videoscherm 94

Waar vraagt de lokale samenleving om? 97

- 31. Breng de behoeften en noden in uw woonplaats in kaart en
zet uw gebouw in om aan een aantal ervan tegemoet te
komen 97
- 32. Overleg met de gemeentelijke autoriteiten welke maat-
schappelijke problemen en noden intensieve aandacht
nodig hebben en wat de bijdrage van de kerken daarin kan zijn
99
- 33. Bespreek met elkaar op welke wijze de kerk kan inspelen
op de geestelijke nood van mensen, anders dan door
de zondagse kerkdiensten 101
- 34. Bied naschoolse opvang en organiseer een vakantie-
bijbelweek 102
- 35. Organiseer eens een gemeenteavond met mensen die
werkzaam zijn in maatschappelijke sectoren waarin zij
met de nood van mensen worden geconfronteerd.
Vraag hoe de kerk hen in hun werk kan steunen 104

Een welkomstpakketje 106

- 36. Maak een welkomstpakketje met daarin nuttige informatie
over het kerkelijk leven in uw woonplaats 106
- 37. Zorg dat deze pakketjes in openbare gelegenheden
liggen (bibliotheek, stadhuis et cetera) en geef ze mee aan
mensen die informatie vragen over doop, kerkelijke
huwelijksinzegening of een uitvaart vanuit de kerk 108
- 38. Vraag gemeenteleden om zo'n pakketje aan eventuele
nieuwe burens te geven 109
- 39. Doe er een dvd in met een impressie van wat er zoal in en
om uw kerk gebeurt 110

De plak- en prikboards binnen	114
40. Kijk eens kritisch naar de plekken waar de interne mededelingen worden opgehangen	114
41. Zorg dat de kerkgangers de verstrekte informatie ook werkelijk zien!	116
42. Maak een foto- of videopresentatie waarop te zien is hoe mensen actief bezig zijn met gemeenteactiviteiten	119
43. Creëer een speciale publicatiemogelijkheid voor het kinderkerkwerk, of een speciale kinderhoek in de kerk, om te laten zien dat de kerk niet alleen iets voor volwassenen is, maar voor het hele gezin	121
 Kerkdiensten	 124
44. Laat bij elke dienst een paar mensen bij de ingang staan om alle kerkgangers en speciaal nieuwelingen te verwelkomen en zo nodig wegwijst te maken	124
45. Gebruik de mogelijkheden van powerpoint bij het verstrekken van mededelingen over kerkelijke activiteiten in de komende week	126
46. Zorg voor een videoscherm zodat de mensen achterin ook kunnen zien wat er voor op het podium gebeurt	127
47. Maak in preken meer gebruik van afbeeldingen en symbolische voorwerpen	128
48. Zorg dat er over uw bijzondere diensten gesproken wordt	130
 De weekbrief	 133
49. Tijd om de weekbrief te restylen, met illustraties, opvallende koppen en meer kleur	133
 Folders en posters	 135
50. Laat een professioneel ontwerper posters maken: in kleur, met pakkende beelden en niet te veel tekst	135
51. Laat flyers drukken met daarop de activiteiten en evenementen die de komende tijd in uw kerk plaatsvinden	138
52. Zorg voor flyers in de stijl en taal van de jeugd als het evenementen betreft die speciaal voor jongeren bestemd zijn	140

53. Maak een 'langetermijnoverzicht' van de thema's en bijzonderheden in de kerkdiensten van de komende periode 141

Het kerkblad 144

54. Laat gemeenteleden een bijdrage betalen voor het kerkblad en daarmee ook de verspreiding buiten de eigen gemeente subsidiëren 144
55. Lanceer het kerkblad officieel als 'blad voor de gemeenschap' en nodig mensen die niet tot de kerkelijke gemeente behoren uit om aan de inhoud bij te dragen 146
56. Probeer te komen tot één oecumenisch plaatselijk kerkblad 149
57. Moedig de eindredacteur aan om daadwerkelijk te redigeren 151
58. Geef in het blad ruimte aan geloofsgetuigenissen van gemeenteleden 155
59. Gebruik foto's van goede kwaliteit 158
60. Pimp uw blad 159
61. Verbeter de druk kwaliteit 164
62. Zorg voor een goed distributiesysteem zodat het blad bij zoveel mogelijk mensen in de bus komt 166

Dienst aan de samenleving 168

63. Bied, in overleg met de plaatselijke overheid, aan om een opvallend smerige openbare ruimte schoon te maken 168
64. Bied kosteloos praktische hulp aan mensen onder het bestaansminimum 170
65. 'Wees een zegen voor uw woonplaats' door vanuit kerkelijke fondsen bij te dragen aan kleinschalige initiatieven die het openbare leven veraangamen 172
66. Bied regelmatig gratis toegankelijke evenementen in de kerk aan als dienst aan de samenleving 173

Contact met de media 175

67. Zoek iemand met talent voor het verspreiden van 'goed nieuws' over en vanuit de kerk 175
68. Leer goede persberichten schrijven voor de lokale media 177
69. Leer goede interviews te geven 181
70. Maak digitale foto's van kerkelijke evenementen en stuur die naar de lokale media 183

- 71. Spreek u als kerk uit over controversiële thema's, vooral als iedereen het erover heeft 185
- 72. Probeer aan slecht nieuws toch een positieve draai te geven 187
- 73. Reageer op online artikelen over kerk en geloof, bel naar discussieprogramma's over religie op de radio 189

Website 192

- 74. Bouw een website voor uw kerk of restyle de huidige 192
- 75. Zorg dat uw website interactief is 198
- 76. Bied mensen de mogelijkheid om in te schrijven op een e-nieuwsbrief met berichten van het kerkelijk erf 200
- 77. Zet inspirerende teksten op uw website, waarin mensen steun kunnen vinden voor hun geestelijk leven 201
- 78. Bied bezoekers van de website de mogelijkheid om – in alle vertrouwelijkheid – voorbede te vragen 202
- 79. Maak het mogelijk om via uw website kerkdiensten te beluisteren en/of bekijken 204

Mobiele telefoons 206

- 80. Informeer mensen via sms 206
- 81. Ontwikkel een app voor mobiele telefoons 208

Sociale Media 211

- 82. Maak gebruik van sociale media om uw kerk onder de aandacht te brengen 211
- 83. Open een Facebookpagina voor uw kerkelijke gemeente 216
- 84. Gebruik de advertentiemogelijkheden van Facebook 221
- 85. Open een Twitteraccount voor uw kerkelijke gemeente 223
- 86. Open een YouTube-kanaal voor uw kerk 227
- 87. Onderzoek andere opties op het terrein van sociale media 229

Sport 234

- 88. Formeer een kerkelijk sportteam en speel mee in een lokale competitie 234
- 89. Organiseer een jaarlijkse sportdag voor het hele gezin 236

Toerisme	238
90. Ga na of bij de lokale VVV informatie over uw kerkgebouw te vinden is	238
91. Zorg ervoor dat in uw kerkgebouw informatie over de geschiedenis ervan te vinden is	239
92. Organiseer regelmatig een open dag voor belangstellenden die meer willen weten over de geschiedenis van het kerkgebouw of de natuur eromheen	240
93. Profileer uw kerkgebouw als ruimte voor conferenties en symposia of voor spirituele retraites	242
Diversen	244
94. Houd een bestand bij van 'randkerkelijken' met wie u als kerkgemeenschap in contact staat	244
95. Verspreid huis-aan-huisfolders met de mededeling dat in de kerk voor specifieke noden gebeden kan worden	245
96. Komt er in uw woonplaats een 'levensbeschouwelijke markt' of 'spirituele beurs', reserveer dan een kraam voor het christelijk geloof	247
97. Grijp uw kans bij andere lokale evenementen en breng als kerk uw activiteiten voor het voetlicht	249
98. Nodig mensen uit om terug te komen	250
99. Trek in de donkere dagen voor kerstmis eens onder het zingen van traditionele kerstliederen door uw woonplaats	251
100. Kondig grote gebeurtenissen aan op billboards, via bus-hokjesreclame, in de lokale kranten, via de lokale omroep et cetera	252

Voorwoord

God is onverbeterlijk communicatief. Hij heeft plezier in relaties, om niet te zeggen dat Hij niet zonder kan. Wij kunnen ons onmogelijk een God voorstellen die zich in zijn hemelse verblijf afzondert en besluit dat het hem te veel gedoe is om zijn liefde te delen en zijn vreugde in de schepping tot uiting te brengen.

God communiceert. Dat valt op elke pagina van de Bijbel te lezen, en dat is ook de kern van onze passie als christenen om het evangelie te delen. Communicatie is voor christenen geen bijkomstigheid, iets secundairs bij ons geloof en onze inzet in de kerk. Nee, het behoort tot het hart van onze identiteit en ons geloof. En net zoals God ervoor gekozen heeft met ons te communiceren in de menswording van Jezus Christus, zo is ook voor ons de manier waarop we communiceren minstens zo belangrijk als de inhoud van wat we mededelen. Met onze toonzetting en de helderheid van ons geschreven woord, van onze uitingen op sociale media, op onze mededelingenborden en websites, dragen we bij aan de verspreiding van de blijde boodschap. Deze vormen van communicatie hebben soms meer macht dan de woorden die we spreken.

Dit boek van Neil Pugmire bepaalt ons bij de schijnbaar alsmear toenemende mogelijkheden om het evangelie over te brengen. Vanuit zijn jarenlange ervaring in de journalistiek en als kerkelijke communicatiedeskundige laat Neil ons weten waaraan we moeten denken als we iets willen gaan zeggen en hoe we dat dan vervolgens het beste kunnen doen. Het boek staat vol met praktische tips en aanwijzingen, met geen ander doel dan om ons als kerk te helpen ons verhaal effectiever naar buiten te brengen.

Eeuwen geleden heeft God ons in het boek Deuteronomium al gezegd dat we alle beschikbare middelen moeten gebruiken om zijn liefde mee te delen – we moeten zijn woorden in ons hart bewaren, ze onze kinderen inprenten, ze op ons voorhoofd bevestigen en als een teken om onze arm dragen, ze aan onze deurposten bevestigen.

En hoewel de methoden gewijzigd zijn, is het doel onveranderd. Alles wat wij doen, alles wat wij communiceren is bedoeld om mensen te bepalen bij onze liefde voor God en bij Gods liefde voor ons mensen, zoals deze geopenbaard is in Jezus Christus.

*Right Reverend Christopher Foster
Anglicaans bisschop van Portsmouth*

Bij de Nederlandse editie

Dagelijks kom ik in mijn werk – als woordvoerder en persvoorlichter van de Protestantse Kerk – mensen tegen die hun enthousiasme voor de kerk willen delen met anderen. Maar hoe doe je dat? Hoe zorg je ervoor dat je in deze maatschappij met een enorme hoeveelheid aan geluiden ook jouw geluid kan laten horen? En nog belangrijker: hoe zorg je ervoor dat jouw geluid wordt opgepikt door degenen die dit graag wil horen? Dit praktische boek van Neil Pugmire staat vol missionaire adviezen en communicatietips. Van identiteit tot website, van kerkgebouw tot sociale media.

De tips zijn overzichtelijk gerubriceerd, zodat de lezer snel kan vinden wat hij zoekt. Je hoeft het boek dan ook niet van A tot Z te lezen, voordat je aan de slag kunt. Je kunt direct op zoek naar de tip die je op dat moment nodig hebt en daarmee aan het werk gaan.

Hiermee is *Kijk, de kerk!* een onmisbaar boek voor communicatiecommissies, missionaire werkgroepen en kerkenraden die het belangrijk vinden dat hun kerk zichtbaar is en blijft!

*Marloes Nouwens, woordvoerder en persvoorlichter
Protestantse Kerk in Nederland*

Inleiding

In onze samenleving is altijd wel iets dat om onze aandacht schreeuwt. Of het nu de onvermijdelijke tv-commercials zijn, een stroom aan sms'jes, opvallende billboards van bekende bedrijven en verslavende apps op de sociale media, feit is dat wij op een doorsnee dag gemiddeld aan ruim 3000 reclame-uitingen bloot staan, van de in het oog springende in kranten en op websites tot de meer subtiele opdruk op de plastic tas of op ons bierglas.

Voor de kerken valt het niet mee om in deze kakafonie nog aandacht te krijgen voor hun eigen geluid. En om de boodschap voor het voetlicht te brengen hanteert men vaak nog methoden die veertig jaar geleden gebruikt werden: een handgeschreven postertje op het mededelingenbord, een paar gefotokopieerde velletjes papier met een nietje erdoor als kerkblad en een mondelinge mededeling bij de aanvang van de dienst. Maar moderne mensen moeten dagelijks zoveel informatie verwerken, dat de kans groot is dat zelfs geregelde kerkgangers een al te terloops verstrekte aankondiging van een activiteit of evenement niet meekrijgen.

En niet alleen is de kans groot dat de wijze waarop wij ons bericht wereldkundig maken door duizend en een andere berichten overspoeld raakt. We zouden bovendien weleens de verkeerde methoden kunnen gebruiken en daardoor niet de juiste mensen bereiken. Een onderzoek in het Verenigd Koninkrijk wees uit dat hoogstens 15% van de bevolking uit 'lezers' bestaat: mensen die het fijn vinden om lappen tekst tot zich te nemen in de vorm van boeken, kranten of verslagen van vergaderingen. Nog eens 15% zijn 'niet-lezers', mensen die zich ongemakkelijk voelen wanneer ze iets moeten lezen. De rest, de overige 70%, leest hapsnap. Ze grasduinen door kranten en tijdschriften en beginnen pas serieus te lezen, wanneer hun belangstelling geprikkeld wordt door een pakkende kop of illustratie. Dan zijn ze bereid om verder te lezen, maar ze kunnen ook weer heel snel verveeld raken.